

UTKAST TIL HØRINGSSUTTALELSE

RAMMEPLANER FOR KIRKELIG UNDERVISNING OG LÆRING

Arbeidsgruppen foreslår at vi bare avgir høringsuttaelse til de første 9 grunnleggende spørsmålene, siden vi er såpass kritiske til den måten rammeplanene til de enkelte aldersgruppene og listene over salmer og Bibeltekster er satt opp.

1. ER SAMMENHENGEN MELLOM RAMMEPLANENE OG PLAN FOR KIRKERLIG UNDERVISNING OG LÆRING - OVERORDNET DEL - TYDELIG FREMSTILT?

NEI

Overordnet del av Plan for kirkelig undervisning og læring, uttrykker det pedagogiske grunnsynet slik: «Læring skjer på mangfoldige måter og kan ikke styres, men kirkens fellesskap kan legge til rette for videreføring av trospraksis, kultur og tradisjon.» I forslaget til rammeplanene er dette pedagogiske grunnsynet, etter vårt syn, innskrenket. Rammeplanene gir veldig detaljert og samtidig helt uforpliktende oppstilling av mulige tiltak.

Bruken av erfaringsmål som begrunnelse for at barn og unge skal møte Bibelens tekster og fortellinger, synge salmer og bli kjent i kirkerommet, gjør at særlig kunst og kultur, og i særdeleshet salmer, blir brukt instrumentelt for å oppnå kunnskap, og ikke som sentrale kilder for egen dannelse: *For at barna/ungdommer/voksne skal lære om kirkens kultur og tradisjon foreslås disse tiltakene.* Denne forståelsen av hva kirkens kunst og kulturarbeid er, er en annen og mye mer instrumentell enn det andre relevante dokumenter opererer med. Eksempel på en mer «løftet» forståelse/teologi om kirken og kunsten fra Kunsten å være kirke (Kirsti Aasen s.7): *Da Gud skapte mennesket, skapte han det i sitt bilde, slik at det i kraft av å være en ikon eller avglans av Guds vesen, har en enestående stilling og verdi, slik Grundtvig uttrykker det i en sang: «Mennesket er i Guds bilde skabt med levende ord på sin tunge.» Fordi vi bærer Guds bildet i oss, er forbindelseslinjen til Paradiset aldri brutt. Derfor kan dikterordet og kunstverket åpne for gjenkjennelse og lede på vei.*

Kunstuttrykkene vi menneskene tar i bruk, er en del av hva det vil si å være et menneske, skapt i Guds bilde. De knytter oss til skaperverket og viser vei. Møtene med tekster, salmer og kunst gir tilhørighet til kulturarven, og kan åpne dører for å erfare Gud, egne livserfaringer og selvforståelse. (Jfr. Ragnhild Straumans doktoravhandling om salmer og sanger i kirkens trosopplæring.)

Eller fra kirkemøtet i 2018: **KM 11/18 Rapport og veivalg for Den norske kirkes kunst- og kultursatsing**

1. Kjerneområde

Kirkemusikk og andre kunstneriske uttrykksformer er integrert i og utvider kirkens forkynnelse, trospraksis og tilbedelse. Kirkemøtet ser arbeid med kunst og kultur som et kjerneområde som åpner troens rom gjennom et mangfold av uttrykk. Dette arbeidet må ivaretas i plan- og budsjettarbeid på alle nivåer i kirken.

Å drive barnekor er derfor noe av det viktigste kirken kan drive med (tilhørighet, deltakelse, opplevelser, fellesskap, læring, praksis, rekruttering osv.). I denne rammeplanen blir det ramset opp som ett av flere mulige tiltak for ulike aldersgrupper. Alle barn og unge i DNK bør ha mulighet til å synge i kor i egen menighet eller i en samarbeidende menighet. Og korarbeid er MYE mer enn «*sanger med kristent innhold og andakt med lystenning*».

2. MENER HØRINGSNSTANSEN AT RAMMEPLANENE GIR EN TYDELIG OG HENSIKTSMESSIG RETNING FOR LOKAL PLANLEGGING AV KIRKELIG UNDERVISNING OG LÆRING?

NEI

Vi mener at Rammeplanene, inkludert lister over salmer, bibeltekster og praksisformer, er altfor omfattende og minner mer om en idebank enn en plan. Planene bærer preg av en vilje til helhetlig tenkning omkring undervisning og læring der kunnskapsdannelse, deltakelse og erfaring henger nøye sammen. Det synes imidlertid som intensjonene om helhet har munnet ut i et dokument med en uklar struktur og en omfattende, ordrik og gjentakende form som gjør at teksten blir vanskelig å lese. Det er krevende for leseren å danne seg et bilde av hva planene fremhever som vesentlig.

Etter 25 år med Trosopplæringsreformen, og 10 år med dåpsopplæringsplan før det, mener vi tiden er inne til nå å stramme inn og sikre at alle døpte har et minimumstilbud og et minimumsinnhold for undervisning og læring, samtidig som vi sikrer at menigheter som har mye ressurser og gode erfaringer med mange andre tiltak og arbeidsformer, kan fortsette med disse. Vi ønsker rammeplaner som sier at «alle døpte barn skal ha tilbud om babysang, barnekor, 4- og 6-årsamling og konfirmasjonsopplegg». Vi ønsker lister over aktiviteter som i tillegg kan anbefales der menigheten har ressurser. Det samme gjelder listene over Salmer og bibeltekster.

Vi ønsker kortere lister med minimumsinnhold, for å sikre at viktige deler av salmeskatten og bibelkunnskapen blir videreført til neste generasjon. Kanskje tiden nå er moden for å definere en salme-kanon, med 15-20 salmer som alle skal bli kjent med, jfr. tidligere mønsterplaner for grunnskolen, og det arbeidet som nå pågår i skolen. «*På oppdrag fra kunnskapsminister Kari Nessa Nordtun (Ap) har ulike faggrupper laget utkast til innholdslister i læreplanene i norsk, musikk, samfunnsfag*

og samisk. Listene inneholder forslag til alt fra musikk, litteratur, nasjonale hendelser og norske tradisjoner som skoler og lærere kan bruke i undervisningen i grunnskolen». (Kunnskapsdepartementets hjemmeside) Vi legger ved vårt forslag til en slik salmekanon. I tillegg kan det finnes lengre lister man kan bruke som inspirasjon, der man lokalt har kapasitet og ressurser. For eksempel er det satt opp 30 Bibeltekster for konfirmasjonstiden. Det vil ingen menigheter ha kapasitet til å følge opp, og da ender det med at alle velger og vraker som de selv vil, og kirken sikrer ikke et kjerneinnhold som føres videre til neste generasjon. Vi ser heller ingen grunn til at salmer er aldersplassert. Det kan være gode grunner til å møte viktige salmer på ulike alderstrinn, siden vi tenker både tekster og kunst og kultur som viktige kilder for egen dannelselse.

3. ER EKSEMPEL PÅ ERFARINGSMÅL NYTTIGE I LOKALT ARBEID MED LÆRING OG INKLUDERING I KIRKELIG UNDERVISNING?

NEI

Det er viktig at kirken både nasjonalt og lokalt setter seg mål for undervisning og læring. Men slik rammeplanene har utformet eksemplene på erfaringsmål, er det nettopp disse som bidrar til å gjøre kirkens kultur og tradisjon, salmer, bønner og gudstjenester til instrumentelle størrelser som barn og unge skal møte for å oppnå noe annet. Vi er ikke uenig i at det skjer mye læring i møte med Bibelens tekster og kirkens salmetradisjon, f.eks., men tekstene og salmetradisjonen har verdi i seg selv, og det er nettopp i det ekte og relasjonelle møtet med disse delene av kirkens tradisjon, at dannelselse kan skje. Slik erfaringsmålene er utformet, med eksempler på konkretisering av tiltak, blir noen helt meningsløse. Som barn 0-5 år: «For at de skal lære om kirkens kultur og tradisjon, kan kirken invitere dem til å» - «feire høytidene hjemme». Slik kan vi ikke tenke om høytidstradisjonene. Barna skal selvfølgelig delta i sin families tradisjoner, enten det er å tenne lys på kirkegården på julaften, samle storfamilien hos bestemor til lutefisk eller se midnattsmesse på TV. Det er ikke «for at barna skal lære, men for at barna skal leve.» Vi viser her til at livstolkning og livsmestring har vært viktige verdier i hele trosopplæringsreformen. Et annet eksempel er at «leke» skal brukes 0-5 år «for at barna skal lære om kristen tro i praksis». I denne aldersgruppen er leken et grunnleggende språk, og ikke bare en metode for å bearbeide opplevelser. Leken er viktig i seg selv. Leken er barns egen måte å lære, bearbeide og skape noe nytt. Å leke er en måte å lære seg livets spilleregler på, samtidig som det er en kilde til glede. Et tredje er at deltakelse i gudstjenester og nattverd nevnes som aktiviteter som er «for at barna skal lære om kristen tro i praksis». Vi mener at Gudstjenesten bør fremheves som en grunnleggende kirkelig praksis som forener alle generasjoner, og ikke holdes frem som ett av mange likestilte aktivitetstilbud.

4. ER FORSTÅElsen AV TOLKNINGSKOMPETANSE TYDELIG OG RELEVANT FORMULERT?

DELVIS JA

Det barneteologiske perspektivet, hvor «barns erfaring og tro er teologisk interessant i arbeidet med å nylese og nyfortolke både de bibelske skriftene og den kirkelige tradisjonen» (Elisabeth Tveito Johnsen 2007) har i mange år supplert en opplæringstradisjon som har sett på barn som passive objekter. Dette har vært og er en god utvikling. Det er viktig at barn og voksne sammen møter tekster og tradisjoner som subjekter, og sammen lar tekstene belyses av livet og belyse livet. Men også i eksemplene på strategier for å arbeide slik, vises en tendens til at selvstendige kulturuttrykk brukes instrumentelt for å oppnå læring. Et eksempel er at sang og musikk, f.eks. barnekor, er en strategi for å utvikle barns tolkningskompetanse.

5. UT FRA BESKRIVELSEN I INNLEDNINGEN: ER SAMISK INNHOLD I RAMMEPLANENE TILSTREKKELIG IVARETATT?

NEI

Det er positivt at det i innledningen slås fast at planene både skal åpne for at samisk kirkeliv formes på sine egne premisser av den samiske befolkningen, samtidig som mennesker med samisk tilhørighet skal kunne få sine behov ivaretatt over hele landet og at samiske tradisjoner skal gjøres kjent for alle menigheter (disse tre formålene er omtalt i Plan for kirkelig undervisning og læring, overordnet del s. 48). Denne forståelsen av den samiske kulturens plass i Den norske kirke, er noe langt mer enn setningen som avslutter samme avsnitt. (*Samisk kristenliv løftes fram som eksempler på kirkens mangfoldige fellesskap*). Dette er etter vår mening en vag og uheldig beskrivelse av den samiske kulturens status og plass i DNK. For det første har samene status som urfolk i Norge, og har dermed rettigheter som går langt utover å tjene som eksempel på mangfold. For det andre har Den norske kirke en mørk historie som en aktør som har bidratt til fornorskning og påført skam og tap til den samiske befolkningen. Denne historien må vi som kirke vedkjenne oss, og erkjenne at dette gir et oss *særlig ansvar* for å løfte fram og integrere det samiske i vår praksis. Vi savner en beskrivelse av hvordan informasjon om samisk kategorialmenighet og muligheten for samisk, kirkelig betjening uavhengig av bosted i Norge skal gjøres kjent for kirkens medlemmer, særlig i forbindelse med dåp og konfirmasjon. Vi savner en beskrivelse av *hvordan* samisk åndelighet og tradisjoner kan være en naturlig del av utforskningen av kirkens kultur og tradisjon for alle aldersgrupper, og registrerer at dette er mer konkret beskrevet i den overordnede planen enn i rammeplanene. Her er det mulig å gi bedre hjelp gjennom rammeplanene, enn det som nå er foreslått.

6. ER PRINSIPPENE FOR PROGRSJON MELLOM ALDERSGRUPPENE TYDELIGE OG HENSIKTMESSIGE?

NEI

Det er et relativt nytt prinsipp som innføres om at man ikke legger opp til innholds-progresjon, men kun tar hensyn til barnets utvikling, referanser og ståsted. Vi mener at det bør oppmuntres i lokale planer til å formulere også innholds-progresjon, slik at ikke hver familiegudstjeneste har «Sakkeus» eller «Den bortkomne sønnen» som tema, men sikrer at barn og unge som jevnlig deltar på familiegudstjenestene møter et mangfold av relevante fortellinger og tema.

7. MENER HØRINGSINSTANSEN AT FORESATTES OG FADDERES ROLLE ER TILSTREKKELIG BESKREVET OG IVARETATT?

DELVIS JA

Vi synes rammeplanene går for langt i å gi kirken ansvaret for foresatte og fadderes rolle i opplæringen. Foresatte og faddere har et selvstendig ansvar, og kirken kan godt være frimodig til å invitere, kommunisere med og skape arenaer hvor foresatte og faddere kan samtale, inspireres og utvide sin tilnærming til dette. Men når planen 0-5 år skriver at kirken «kan foreslå hvordan barn og foresatte kan feire høytidene hjemme», da har kirken tiltatt seg en myndighet vi ikke har.

8. FORPLIKTENDE INNHOLD I RAMMEPLANENE?

Vi mener at en kirke som satser på barn og unge, undervisning og læring, må ha en minimumsstandard for tilbud. Vårt forslag er at alle må invitere til babysang, barnekor, 4- og 6-årssamlinger og konfirmasjonsopplegg. Alle menigheter må invitere til familiegudstjenester gjennom året, skolegudstjenester eller adventssamlinger før jul, og Påskevandring. Alle dømte trenger ikke delta, men alle menigheter må invitere til disse arrangementene og arenaene, enten i egen menighet eller i samarbeid med nabomenigheten. I tillegg må menigheten ha en plan for hvilke øvrige tiltak man har ressurser til å gjennomføre.

9. GIR OVERSIKTEN OVER KJERNETEKSTER HJELP TIL HELHET OG SAMMENHENG I TEKSTUTVALGET FOR ALDERSGRUPPENE 0-19 ÅR?

NEI

som tidligere skrevet, gir ikke oversikten hjelp verken til helhet eller sammenheng, og framstår mer som en idebank. Hvilke tekster mener kirken at alle dømte skal ha fått muligheten til å bli kjent med? Hvordan passer kirkens tema- og tekstutvalg med skolens?

VEDLEGG: FORSLAG TIL SALMEKANON

Herre Gud, ditt dyre navn og ære
Tenn lys
Deilig er jorden
Påskemorgen slukker sorgen
Deg være ære
Måne og sol
Deg å få skode
Vi rekker våre hender frem
O, bli hos meg
Bred dina vida vingar
Å leva, det er å elska
No livnar det i lundar
Det skjer et under i verden
Kjære Gud, jeg har et godt
Vær meg nær, o Gud